

Югозападен университет „Неофит Рилски“

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове за участие в
конкурс за академичната длъжност ДОЦЕНТ,

обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“ в ДВ,

бр. 61 / 19.07.2024 г

Рецензент: доц. д-р Георги Иванов Жечев

Кандидат: гл. ас. д-р Мария Чанкова

I. *Кратки биографични данни за кандидата*

Академичният път на д-р Мария Чанкова е свързан с три университета в три европейски държави: ЮЗУ „Неофит Рилски“ в Благоевград, френския университет „Стендал“ в Гренобъл (където тя става магистър през 2006 г.) и германския Технически университет на Рейн-Вестфалия в Аахен, където тя получава докторската си степен с висока оценка (*magna cum laude*), дадена от научното жури за защитата на дисертацията ѝ през 2012 г. на тема *Illocutionary acts: a case for assertion*.

От 2007 г. досега д-р Чанкова е заемала последователно академичните длъжности „асистент“ и „главен асистент“ по английски и френски език в ЮЗУ „Неофит Рилски“. Същевременно тя е била активен сътрудник на „Алианс франсез“ в Благоевград през годините от 2007 г. насам.

II. *Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата*

Всички публикации от списъка са приети за оценка с изключение на докторската дисертация, защото тя е била обект на предишен конкурс (за

академичната длъжност „главен асистент“).

При изработване на резюметата на публикациите, включени в процедурата по хабилитация, авторката умело е групирала заглавията както по тип публикация, така и тематично. Това значително улеснява задачата на рецензента.

Списъкът от двадесет заглавия е показателен за продуктивността на Мария Чанкова като изследовател, но също така и за разнообразието на темите, които са привличали вниманието ѝ през годините. Така например, при статиите по прагматика се очертават две тематични групи: тези, които разглеждат аспекти на политическия дискурс, и онези, които изследват проблеми на речевите актове. Последните се вписват в определена теоретична рамка – тази на нео-остиновата теория, обогатена с елементи, заимствани от Marina Sbisà, италиански лингвист, редактор на издания от Feltrinelli през 1978 г. сборник, представящ теорията на речевите актове (*Gli Atti linguistici: aspetti e problemi di filosofia del linguaggio*), както и от дисертацията на Friedrich Dörge, защитена в Тюбинген през 2004 г., със заглавие *Illocutionary acts: Austin's account and what Searle made out of it*. Този теоретичен модел от лингвистичната прагматика е възприет и последователно прилаган от Чанкова във и след докторската ѝ дисертация.

Монографията *Langage et société. Langue de bois et relativité linguistique*, издадена през 2024 г. от Университетско издателство „Неофит Рилски“, Благоевград, представлява определено принос към изследванията по анализ на дискурса, тъй като се занимава с актуалния проблем за дървения език като разновидност на политическия дискурс, на езика на пропагандата и на езика, използван все по-често от политически лидери в епохата на post-truth и на fake news. Темата за феминизирането на имената на професии и длъжности, както и за т. нар. включващ правопис (*écriture inclusive*) също е съвсем актуална и продължава да бъде в центъра на дебата по езикови въпроси във френското общество.

Дървеният език (*langue de bois*) и свързаното с него явление на политически коректното изразяване са обвързани с теорията за езиковия релативизъм. Възприетият план на изложението е показателен за добрата осведоменост на автора в областта на съвременните теории за езика и за публикации по темата от последните години.

Д-р Чанкова очертава различни дискурсивни стратегии, които обслужват говорителя. Те могат да бъдат вербални или невербални, съзнателно или несъзнателно приложени в комуникацията. Анализите разкриват логиката на некооперативност или на престорена кооперативност, която често се проявява във връзка с разглежданите в монографията езикови явления.

Дървеният език е анализиран като инструментализиране на семантични интерпретативни рамки с цел да се отклони общуването и да се замъглят същинските цели на говорителите.

Експериментът със студенти българи, изучаващи френски език в университета (въпросник и интервюта), има добър дизайн, но за съжаление поради малкия брой респонденти (12) не дава възможност за сериозни изводи.

От статиите в областта на езиковата прагматика ще се спра подробно на *Rejecting and challenging illocutionary acts*, излязла през 2019 г. в списание *Pragmatics*, тъй като тя е една от реферираните в SCOPUS и защото е с най-голям брой цитирания (5 през периода 2021-2022 г., според предоставената на научното жури справка за изпълнение на МНИ) от статиите ѝ в тази област на лингвистиката. Статията включва умел анализ на емблематични интервюта с политически лидери от българската действителност, които са част от корпуса и допринасят за изясняване на механизма на отхвърляне и оспорване на речеви актове. Те показват също и обратния ефект, когато говорещият се опитва чрез свой акт да демонстрира несъстоятелността на акта на събеседника си и да се

представи като жертва на недоброжелателност от страна на журналиста.

Друга група публикации на д-р Чанкова разглеждат теоретични и приложни аспекти на академичната етика и плагиатството. Те мога да бъдат полезни на университетските преподаватели, тъй като разкриват слабите звена в работата на студентите: навиците им за обработка на информация, преценката им за надеждността на използваните източници, начините на използване на чужд текст при създаването на текстове в рамките на университетските курсове. Разглежда се преподаване, което поставя в центъра фигурата на студента. Проследяват се представите на студентите за тяхната роля, както и за ролята на преподавателите, разбирането им за отговорността на студента в процеса на обучение. Поставен е въпросът за неспособността им да свържат университетските дисциплини с бъдещата им професионална реализация.

Групата статии, отнасящи се до мултимедийната среда за обучение разглеждат важността на виртуалната среда. Чрез въпросници се изследва умението за търсене на информация онлайн, преценката за достоверността на откритата в интернет информация, проблемът с недостатъчното познаване на технологиите и на механизма на хипервръзките. Направени са изводи за промените в нагласите на студентите в условията на дистанционно обучение по време на кризата с Ковид-19.

В статиите, посветени на проблемите с плагиатството (включително и на плагиатство от собствени публикации) в академичните среди е направен изводът, че често причината да се прибегва към него е натискът да се публикува в по-голям обем, който законите и правилниците за приложението им в университетите оказват върху преподавателите.

III. *Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата*

Д-р Мария Чанкова доизгражда и успешно прилага в своите публикации след защитата на докторската си дисертация през 2012 г. неостиновата теория на речевите актове при анализите на политически дискурс и на илокутивни речеви актове.

Монографията ѝ може да бъде ценно пособие за теоретични езиковедски курсове в специалностите Френска филология и Приложна лингвистика. Материалът от проведената анкета върху възприемането на граматичния род от учещите френски език може да представлява интерес и за учители по френски език в средното училище, както и за преводачи от и на френски език.

IV. *Критични бележки и препоръки.*

Езикът на монографията на д-р Мария Чанкова *Langage et société. Langue de bois et relativité linguistique* е като цяло коректен, но в много случаи не е използвана най-точната лексикална единица (например, на с.108 употребата на *ostentatoire* и на *porter atteinte*, на *on fait savoir ou on fait signifier des choses au-delà de la langue* и др.), а и синтаксисът на места е по-необичаен, като на места са допуснати и грешки в употребата на предлозите, както и в пунктуацията (напр. липсата на запетая след « *en opérant sur le niveau locutoire* », както и употребата на точка и запетая на същата с.108).

Ето някои бележки във връзка с цитирани библиографски източници в монографията.

Книгата на Давид Колон за пропагандата е първоначално издадена през 2019 г. от издателство Бьолен, а цитираното в монографията издание е по-късното, в джобен формат, вече от издателство Фламарион. Редно е да

бъде посочено и първото издание със съответната година.

Съществува френски превод на книгата на Хари Франкфурт *On Bullshit*. Преводачът Didier Sénégal коментира трудността на превода на английското заглавие и обяснява защо е предпочел *conneries* пред *baratins*. Така че френското заглавие на книгата е *De l'art de dire des conneries*.

В библиографията на монографията липсва книгата на българската изследователка Ванина Сумрова, която е пряко свързана с проблематиката на феминизацията в езика (*Новите феминални названия в българския език*, Издателство на БАН, 2018 г.) и съответно с анкетата от глава 4 на монографията. Цитирана е все пак нейна статия, която предхожда книгата. Липсва и книгата на В. Cerquiglini *Le ministre est enceinte*, издателство Seuil, 2018 г.

За съжаление публикациите на Жак Поату, отнасящи се до историческата граматика на рода, са цитирани през личната му интернет страница в сайта free.fr и вече са неоткриваеми там. Публикацията *Morphologie flexionnelle et productivité*, която фигурира в библиографията с идентификатори си на цифров обект (DOI), е откриваема през специализирания портал за научни списания Persée, в който е включено и списанието DRLAV на университета Париж 8 Vincennes-Saint-Denis, излизало до 1989 г.

Редно е книгата на Жан Бодрияр да бъде цитирана в оригинала на френски език и с френското си заглавие *Simulacres et simulation*, сведено в английския превод до *Simulations*.

V. Заключение

Изразявам положителна оценка относно кандидатурата на д-р Мария Чанкова за заемане на академичната длъжност „доцент“.

От изработената от нея справка става ясно, че кандидатурата ѝ отговаря и дори надхвърля минималните национални изисквания за

„доцент“ (1200 събрани точки при изискване за минимум 400 точки според съответната таблица в Правилник за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Република България).

Според направената проверка с програма iThenticate на фирма Turnitin за установяване на сходство и плагиатство с чужди трудове на монографията на д-р Чанкова, установеният индекс на сходство 5% е в границите на допустимото. До мен не са достигнали сигнали за плагиатство във връзка с останалите текстове, представени по процедурата за хабилитация.

След запознаването ми с публикациите, включени от кандидата в списъка за оценяване, мога да заявя, че д-р Чанкова се е утвърдила като езиковед, специализирал се в областта на прагматиката, на теорията на речевите актове, философията на езика, като изследовател на езиковото общуване в мултимедийна среда и на проявите на плагиатство в академичната общност. Затова, като член на научното жури и рецензент по процедурата да хабилитация, убедено я предлагам за заемане на академичната длъжност „доцент“ по направление 2.1. Филология (Френски език).

Дата: 10/11/24

Рецензент: доц. д-р Георги Жечев

Rapport de thèse d'habilitation

De la candidate Dr. Mariya Andonova Chankova, postulant pour une habilitation en 2.1. Philologie, au concours publié par l'Université de Sud-Ouest N. Rilski, Blagoevgrad, au Journal officiel N°61 / 19.07.2024

Rédigé par Dr. Gueorgui Jetchev, maître de conférences.

I. Données biographiques de la candidate

Le parcours académique de Dr. Mariya Chankova est lié à trois universités dans trois pays européens : l'Université de Sud-Ouest "Néophyte Rilski" Blagoevgrad, l'Université Stendhal Grenoble III en France, où elle a obtenu son Master en 2006, ainsi que l'Université Technique de Rhin-Westphalie à Aix-la-Chapelle, en Allemagne, où elle a obtenu son doctorat avec la mention *Magna cum laude* après la soutenance de la thèse intitulée "Illocutionary acts: a case for assertion" en 2012.

Depuis 2007 à ce jour, Dr. Chankova a occupé les emplois académiques de professeur adjoint et de professeur adjoint principal en anglais et français à l'université de Sud-Ouest "N. Rilski". Elle a également collaboré de façon active avec l'Alliance française de Blagoevgrad pendant la même période.

II. Compte rendu de la production scientifique de la candidate

Toutes les publications du dossier de la candidate, à l'exception de la thèse doctorale qui a été utilisée pour une procédure antérieure (celle de professeur adjoint principal), ont été admises pour l'évaluation au concours.

La candidate a habilement regroupé les publications de façon thématique et par type de publication dans son résumé scientifique, ce qui facilite considérablement la tâche du rapporteur.

La liste de vingt publications témoigne de la productivité scientifique de Mariya Chankova, mais aussi de la diversité des problèmes qui ont retenu son attention au fil des années. Ainsi, par exemple, en pragmatique linguistique, ses intérêts se subdivisent en deux groupements thématiques : d'un côté, les aspects du discours politique et les problèmes qui touchent à la théorie des actes de discours, de l'autre. Ces derniers s'inscrivent nettement dans un paradigme théorique particulier - celui de la théorie néo-Austinienne, augmentée d'éléments théoriques empruntés à Marina Sbisà, linguiste italienne, rédactrice du volume consacré à la théorie des actes de discours en 1978 publié chez Feltrinelli (*Gli Atti linguistici: aspetti e problemi di filosofia del linguaggio*), et à Friedrich Dörge qui a soutenu la thèse doctorale intitulée "Illocutionary acts: Austin's account and what Searle made out of it" en 2004 à Tübingen. Ce paradigme théorique est appliqué régulièrement par Dr. Chankova dans sa thèse et dans ses travaux suivants.

La monographie "Langage et société. Langue de bois et relativité linguistique", publiée en 2024 par les Presses universitaires "Néophyte Rilski", Blagoevgrad, contribue définitivement aux recherches sur l'analyse du discours, traitant un problème d'actualité, celui de la langue de bois en tant que variété de discours politique, de la langue de la propagande et la langue qui est de plus en plus utilisée par les politiques dans l'époque de la post-vérité et les fake news. Le sujet de la féminisation des noms de professions et des

métiers, ainsi que de l'écriture dites "inclusive", reste d'actualité et provoque à ce jour de vifs débats linguistiques au sein de la société française.

La langue de bois et le phénomène connexe du politiquement correct sont traités dans le contexte de la théorie de la relativité linguistique. L'approche adoptée par l'auteur dans son exposition témoigne de ses connaissances approfondies des théories linguistiques contemporaines, y compris des publications récentes sur le sujet. Dr. Chankova dépeint des stratégies discursives différentes qui sont au service du locuteur. Elles peuvent être verbales ou non verbales, utilisées consciemment ou inconsciemment dans la communication. Ses analyses révèlent la logique de l'incoopérativité ou de la coopérativité feinte qui est souvent dévoilée en relation avec les phénomènes étudiés dans la monographie.

La langue de bois est analysée en tant qu'instrumentalisation des cadres sémantiques interprétatifs dans le but de détourner la communication et de dissimuler les buts véritables des locuteurs. L'étude avec les étudiants bulgares de français, qui comprend une enquête et des interviews, est bien construite, mais à cause du nombre limité des participants (12) ne permet pas la généralisation des conclusions. Parmi les articles en pragmatique linguistique, je citerai plus en détail "Rejecting and challenging illocutionary acts", paru en 2019 à *Pragmatics*, puisqu'il est référencé par SCOPUS et il a eu le plus grand nombre de citations de ses articles en linguistique (5 pour la période 2021-2022), d'après le document attestant de la conformité avec les exigences minimales nationales. L'article comprend une analyse rigoureuse d'interviews emblématiques de politiques bulgares qui font partie du corpus, sur la base de laquelle est expliqué le mécanisme de rejet et de mise en question des actes de discours. Elle démontre aussi l'effet contraire, lorsque le locuteur tente par un acte de discours à exposer l'absurdité de l'acte de son interlocuteur et d'assumer une posture de victime de la malveillance de la part de l'intervieweur.

D'autres publications de Dr. Chankova ont pour sujet les aspects théoriques et appliqués de l'éthique académique et du plagiat. Elles peuvent être utiles pour des enseignants universitaires car elles examinent les faiblesses dans le travail des étudiants, comme leurs pratiques de traitement de l'information, leur jugement concernant la fiabilité des sources d'information utilisées, la façon dont ils utilisent les sources dans la rédaction de leurs travaux écrits dans le contexte de leurs études universitaires. La pédagogie qui place l'étudiant au centre de l'apprentissage est discutée. Au centre de l'intérêt sont également les perceptions des étudiants concernant leur propre rôle, ainsi que le rôle de leurs enseignants dans l'apprentissage, leur conception de leur propre responsabilité pour leur apprentissage. Leur incapacité de projeter les disciplines qui font partie de leurs études sur un parcours professionnel éventuel est problématisée.

Les publications sur le sujet de l'environnement multimédia et son intégration à l'éducation analysent l'importance de l'environnement virtuel. Par le biais de questionnaires, sont étudiées les perceptions des répondants sur leur capacité à chercher des informations en ligne, à juger la fiabilité de l'information trouvée, sur leurs connaissances fragmentaires des technologies et les mécanismes des hyperliens. Des conclusions sont proposées sur les changements des attitudes des étudiants envers l'éducation en distanciel pendant la crise de la Covid-19.

Dans les articles consacrés aux problèmes du plagiat (y compris l'auto-plagiat) dans les milieux académiques, l'auteure propose qu'une raison pour le phénomène peut être trouvée dans la pression exercée sur les chercheurs pour publier toujours plus qui est codifiée dans les règlements universitaires.

III. Les contributions dans les activités scientifiques, appliquées et d'enseignement de la candidate

Dr. Mariya Chankova continue de faire des recherches dans le cadre de la théorie néo-Austinienne des actes de discours après la soutenance de sa thèse doctorale en 2012 et d'appliquer ce cadre analytique dans l'analyse de discours politique et les actes illocutoires. Sa monographie peut être une ressource utile pour les disciplines linguistiques dans les spécialités de Philologie française et Linguistique appliquée. Les matériaux de l'enquête sur la perception du genre grammatical par les apprenants du français peuvent intéresser également les enseignants du secondaire, tout comme les traducteurs de et en français.

IV. Notes critiques et recommandations

L'expression dans la monographie de Dr. Mariya Chankova est généralement correcte, mais il y a des cas où le lexique utilisé n'est pas optimal (par exemple, à la page 108 l'utilisation d'"ostentatoire" ou encore "porter atteinte", "on fait savoir ou on fait signifier des choses au-delà de la langue" etc.), et la syntaxe est quelquefois inhabituelle, avec des erreurs d'utilisation des prépositions ou encore de la ponctuation (il manque une virgule après "en opérant sur le niveau locutoire", par exemple, ou encore l'utilisation de la point-virgule sur la même page 108).

Concernant la bibliographie référencée dans la monographie :

Le livre de David Colon sur la propagande est publié en 2019 chez Belin, alors que l'ouvrage cité dans la monographie est le format de poche, publié chez Flammarion. La première édition devrait être citée dans la bibliographie.

Le livre de Harry Frankfurt *On Bullshit* a été traduit en français. Le traducteur Didier Sénégal a commenté les difficultés de la traduction du titre anglais et explique pourquoi il a opté pour "conneries" au lieu de "baratins". Le titre français est donc "De l'art de dire des conneries".

Le livre de la chercheuse bulgare Vanina Soumrova sur les problèmes de la féminisation au bulgare (*Les nouveaux féminitifs en bulgare*, Editions de l'Académie des Sciences bulgare, publié en 2018) n'est pas cité dans la bibliographie, alors qu'il porte sur la problématique du chapitre 4 de la monographie. L'ouvrage de B. Cerquiglini "Le ministre est enseinte", chez Seuil, 2018, n'y figure pas non plus.

Malheureusement, les publications de Jacques Poitou sur la grammaire historique du genre, ont été citées par sa page internet personnelle au free.fr et ne sont plus accessibles à cette adresse. L'ouvrage *Morphologie flexionnelle et productivité* qui est cité par son numéro identifiant permanent DOI est trouvable sur le portail spécialisé de publications scientifiques Persée, dans lequel figure le journal *DRLAV* de l'université Paris 8 Vincennes-Saint-Denis, qui a paru jusqu'à 1989.

Le livre de Jean Baudrillard devrait être cité dans l'original en français, *Simulacres et simulation*, ce qui a été condensé en *Simulations* en anglais.

V. Conclusions

J'approuve la candidature de Dr. Mariya Chankova pour le concours d'habilitation. Il ressort clairement du rapport préparé qu'elle répond largement aux exigences minimales nationales (elle a collecté 1200 points sur l'exigence de minimum 400 points selon le Règlement de l'application de la loi sur le développement du corps académique en Bulgarie).

D'après la vérification effectuée avec le programme iThenticate de Turnitin, l'outil de contrôle des similarités et le plagiat en publication sur la monographie de Dr. Chankova, le taux de similarité constaté est de 5%, ce qui est dans les marges du possible. Je n'ai pas eu connaissance d'allégations de plagiat concernant les autres textes, admis dans cette procédure d'habilitation.

Après avoir examiné les publications incluses dans la liste d'évaluation par la candidate, je peux affirmer que Dr. Chankova s'est imposée comme linguiste, spécialisée dans le domaine de la pragmatique, de la théorie des actes de discours, de la philosophie du langage et comme chercheuse dans le domaine des communications dans l'environnement numérique et des problèmes de plagiat dans les milieux académiques. En tant que membre du jury et rapporteur de la procédure d'habilitation, je recommande catégoriquement que sa candidature soit retenue pour le concours d'habilitation "maître de conférences" en 2.1. Philologie (langue française).

Fait le 10 novembre 2024

Rapporteur : Dr. Gueorgui Jetchev, maître de conférences